

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Факультет післядипломної освіти
Кафедра хірургічної та ортопедичної стоматології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з наукової роботи
проф. Вікторія СЕРГІЄНКО
«*Вікторія Сергієнко*» 2024р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти –
доктора філософії (PhD)

дисципліни «Актуальні питання сучасної стоматології» (ВК 2.1)

Галузі знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальності 221 Стоматологія

Обговорено й ухвалено на
методичному засіданні кафедри
хірургічної та ортопедичної стоматології
ФПДО
Кафедра
Хірургічної
та ортопедичної
стоматології
Протокол № 38
від «20» березня 2024 р.
Завдувач кафедри
професор, д.мед.н. Юрій Вовк

Обговорено і затверджено на
засіданні науково-методичної ради ФПДО
Протокол № 2
від «21» травня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
доцент, к.мед.н. Орест Січкоріз

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ «Актуальні питання сучасної стоматології»

1. Загальна інформація

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Форма навчання	очна денна, очна вечірня, заочна форми
Назва навчальної дисципліни	Актуальні питання сучасної стоматології
Кафедра	Хірургічної та ортопедичної стоматології ФПДО
Е-mail кафедри	kaf_prostheticdent_fpge@meduniv.lviv.ua
Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний email, Google scholar, Scopus)	<p>Вовк Юрій Володимирович, д.м.н., проф. https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=V4SO5PoA AAAJ kaf_prostheticdent_fpge@meduniv.lviv.ua</p> <p>Ковпак Людмила Володимирівна, к.м.н., доц. https://scholar.google.com/citations?user=f-wsxSsAAAAJ&hl=uk&oi=ao luda.dubrovna@gmail.com</p>
Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)	за вибором аспіранта
Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин (лекції/практичні/семінарські заняття/самостійна робота аспірантів)	90 год (8/28/8/46)
Консультації	Є, згідно графіка

2. АНОТАЦІЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Силабус з дисципліни «Актуальні питання сучасної стоматології» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії укладено у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти». Ознайомлення з вказаною дисципліною дає можливість здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії здобути компетенції (знання та вміння) відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця, аналізувати інформацію про особливості міждисциплінарного обстеження пацієнтів за допомогою сучасних стоматологічних технологій.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання актуальних питань сучасної стоматології передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетенцій, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в стоматології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Основними **завданнями** є:

- Визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми міждисциплінарного обстеження пацієнтів за допомогою сучасних стоматологічних технологій;
- Вільно володіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку; використовувати новітні методи дослідження в стоматології;
- Розробляти й удосконалювати послідовність клінічної, інструментальної та лабораторної діагностики основних захворювань ЗЩС хворих;
- Аналізувати покази та протипокази, місце та порядок проведення цифрових досліджень в стоматологічній практиці;
- Знати функціональні особливості морфологічної будови зубо-щелепової та нейро-м'язевої систем організму пацієнтів, клінічну біомеханіку стоматогнатичного апарату хворих з функціональними та дисфункціональними порушеннями.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних **компетентностей та програмних результатів навчання:**

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також

проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність до лідерства, керування колективом, праці в команді, фахового спілкування з непрофесіоналами у галузі стоматології та конструктивної взаємодії з іншими людьми незалежно від їх походження та особливостей культури, навіть при розв'язанні складних питань

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК02. Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в сфері стоматології та дотичні до них міждисциплінарні проєкти.

СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів у сфері стоматології усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.

СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК09. Здатність обирати методи та кінцеві положення дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проєкту.

СК010. Здатність застосовувати нові наукові знання (наукові дані) у науці, освіті та практиці охорони здоров'я.

Нормативний зміст підготовки доктора філософії, сформульований у термінах результатів навчання

РН01. Володіти концептуальними та методологічними знаннями зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових

досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці

РН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень та прикладні проблеми стоматології державною та іноземними мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.

РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН06. Застосовувати загальні принципи та методи досліджень у сфері охорони здоров'я, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері стоматології.

РН07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти медичної направленості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини.

РН09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.

РН10. Розробляти та досліджувати моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері стоматології і та у дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН11. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівнів, здатність до самореалізації у науковій, педагогічній та практичній діяльності

5. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

№	Назва розділу / модулю	Кредити	Години	Вид заняття (години)			
				Лекції	Семінарські заняття	Практичні Заняття	Самостійна робота
1.	Обстеження хворих в науково-практичній роботі аспірантів-стоматологів та їх критичний аналіз	1,33	40	4	2	14	20
2.	Гострі та хронічні больові стани в стоматології. Механізми виникнення та лікувальної корекції. Анестезіологічне забезпечення в стоматологічній практиці	0,4	12	2	-	4	6
3.	Клінічні прояви та організація надання невідкладної допомоги в практичній роботі лікаря-стоматолога.	0,6	18	-	2	6	10
4.	Будова зубощелепової та нейро-м'язевої систем організму пацієнтів. Клінічна біомеханіка стоматогнатичного апарату хворих.	0,4	12	2	-	4	6
5.	Застосування лазерної терапії в сучасній стоматологічній практиці	0,27	8	-	4		4
ВСЬОГО		3	90	8	8	28	46

Лекційні заняття (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Сучасні аспекти міждисциплінарного обстеження хворих в науково-практичній роботі стоматологів та їх критичний аналіз.	4
2.	Анестезіологічне забезпечення в сучасній стоматологічній практиці	2
3.	Загальна характеристика оклюзійних порушень та розладів статичної та динамічної оклюзії в сучасній клінічній стоматологічній практиці	2
	Разом	8

Практичні заняття (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Міждисциплінарне обстеження пацієнтів за допомогою сучасних стоматологічних технологій.	4
2.	Клінічне стоматологічне тлумачення та інтерпретація показників лабораторних досліджень у діагностиці захворювань зубо-щелепної системи пацієнтів.	4
3.	Функціональні особливості морфологічної будови зубо-щелепової та нейро-м'язевої систем організму пацієнтів. Клінічна біомеханіка стоматогнатичного апарату хворих з функціональними та дисфункціональними порушеннями.	2
4.	Клінічні прояви та організація надання невідкладної допомоги в практичній роботі лікаря-стоматолога..	4
5.	Правила інфекційного контролю в практиці стоматолога для безпечного проведення діагностично-лікувального процесу. Дезінфекція високого бактерицидного рівня та сучасні способи стерилізації в стоматологічній практиці	4
8.	Етіологія, патогенез та сучасна парадигма тлумачення розвитку хвороб пародонту	4
9.	Новітні способи знечулення в стоматологічній практиці. Характеристика та особливості проведення загальної седації та загального знечулення у стоматологічних хворих.	2
10.	Больові стани в стоматології. Сучасне розуміння механізмів виникнення та лікувальної корекції гострих та хронічних больових станів.	4
	Разом	28

Семінарські заняття (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Клінічна, інструментальна та лабораторна діагностика основних захворювань зубо-щелепової системи хворих.	2
2.	Сучасні підходи у екстренній діагностиці та наданні допомоги при невідкладних станах в практичній роботі стоматологів.	2
3.	Сучасні аспекти використання лазерної терапії при лікуванні основних стоматологічних захворювань	4
	Разом	8

Самостійна робота (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1	Покази та протипокази, місце та порядок проведення цифрових досліджень в стоматологічній практиці.	4
2.	Стандартизація рентгенологічного обстеження пацієнтів з позиції міжнародно визнаного ALARA принципу в стоматологічній практиці.	4
3.	Застосування клінічно відповідних показників спіральної та конусної КТ та МРТ та тривимірної МРТ як допоміжного діагностичного інструменту при діагностиці основних стоматологічних захворювань.	4
4.	Порядок проведення та скерування біоматеріалів на цитологічні та гістологічні дослідження для додаткового обстеження хворих.	4
5.	Комплексне системне обстеження хворих за допомогою сучасних стоматологічних технологій.	2
6.	Способи сканування за допомогою конусної комп'ютерної томографії в стоматологічній практиці.	4
7.	Обструктивне апное під час сну. Приховані ризики для здоров'я та життя пацієнтів та способи стоматологічної корекції та лікувальної допомоги.	4
8.	Способи седації та інгаляційного загальної анестезії в стоматологічній практиці..	4
9.	Безбольове проведення місцевої анестезії в стоматологічній практиці. Способи пролонгування анестезії та її скорочення при місцевому знечуженні..	4
10.	Загальна симптоматика коронавірусної хвороби. Алгоритм діагностичного обстеження пацієнтів з підозрою на коронавірусну хворобу COVID-19. Правила прийому стоматологічних пацієнтів після коронавірусної хвороби.	4

11.	Загальна характеристика вакцин проти коронавірусної хвороби та їх моніторинг.	4
12.	Сучасні аспекти використання лазерної терапії при лікуванні основних стоматологічних захворювань	4
	Разом	46

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- в) розв'язання типових ситуаційних задач;
- д) контроль практичних навичок.

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставленням традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на практичному занятті: оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань; оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань; оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань; оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань; На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, з використанням навчальної платформи Misa, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни,

шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою

таким

чином

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 баль на шкал а	200 баль на шкал а	4 баль на шка ла	200 баль на шкал а	4 баль на шкал а	200 баль на шкал а	4 бальн а шкала	200 баль на шкал а	4 бальна шкала	200 бальн а шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125
4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121
4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше 3	Недост а тньо
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135		

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

7. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

1. Анатомічна мінливість обличчя в залежності від віку та статі.
2. Анатомічні особливості будови верхньої та нижньої щелеп та їх значення для проведення місцевого провідникового знечулення.
8. Особливості клінічної діагностики основних захворювань ЗЩС хворих.
9. Особливості інструментальної та лабораторної діагностики основних захворювань ЗЩС хворих.
10. Стандартизація рентгенологічного обстеження пацієнтів з позиції міжнародно визнаного ALARA принципу в стоматологічній практиці.
11. Проведення спіральної та конусної КТ та МРТ та тривимірної МРТ як допоміжного діагностичного інструменту при діагностиці основних стоматологічних захворювань.
12. Способи стерилізації в стоматологічній практиці. Дезинфекція високого бактерицидного рівня.
13. Види шоку, основні клінічні прояви, діагностика та невідкладна медична допомога.
14. Гіпоглікемічна кома. Клінічні ознаки та невідкладна допомога.
15. Етіологічні чинники та патогенетичні механізми колапсу.
16. Етіопатогенез захворювань пародонту, що виникає під впливом соматичної патології та екзогенних чинників
17. Загальні та спеціальні методи обстеження пацієнтів із захворюваннями слизової оболонки порожнини рота. Лікувально-профілактичні алгоритми.
18. Способи сканування за допомогою конусної комп'ютерної томографії в стоматологічній практиці..
19. Інтенсивна терапія та реанімація при запальних процесах щелепнолицевої ділянки.
20. Сучасні ергономічні підходи до організації робочого місця стоматолога.
21. Способи оптимізації проведення стоматологічних діагностичних та лікувальних втручань.
22. Правила прийому стоматологічних пацієнтів після коронавірусної хвороби.
23. Загальна характеристика вакцин проти коронавірусної хвороби та їх моніторинг
24. Застосування в стоматології явищ адгезії та когезії біоматеріалів -минулі невдачі, сьогоднішні виправлення та їх майбутнє
25. Правила інфекційного контролю в практиці стоматолога для безпечного проведення діагностично-лікувального процесу.
26. Особливо небезпечні патогени, які зустрічаються при наданні стоматологічної допомоги хворим і способи запобігання трансмісивної передачі інфекції в стоматології.
27. Інтенсивна терапія та реанімація при поєднаній важкій черепно-мозковій травмі.
28. Класифікація асфіксій. Клініка, невідкладна допомога при окремих видах асфіксій.

29. Клінічні ознаки та невідкладна допомога при інсульті в стоматологічному кабінеті. Поняття „терапевтичне вікно” при інсульті, його тривалість.
30. Клінічні ознаки та невідкладна допомога при судомних приступах в стоматологічному кабінеті.
31. Конікотомія. Техніка виконання.
32. Методи обстеження хворих з патологією тканин пародонта та оцінка пародонтального статусу.
33. Неінгаляційна загальна анестезія. Способи та технічні прийоми її проведення, переваги над інгаляційними способами.
34. Обґрунтування вибору методу лікування ендодонтичних уражень.
35. Ознаки ефективності проведення реанімаційних заходів.
36. Ознаки клінічної смерті. Методики закритого та відкритого масажу серця, ШВЛ.
37. Правила проведення оперативних втручань в залежності від топографоанатомічних особливостей щелепно-лицевої ділянки.
38. Сучасні стоматологічні технології та матеріали для обтурації кореневих каналів, що застосовуються в лікуванні ендодонтичної патології.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Біда В., Павленко М., Біда О. Мостоподібні конструкції зубних протезів. Львів.: Галдент, 2007. – 83с.
2. Біда В.І. Патологічне стирання твердих тканин зубів та основні принципи його лікування // Навчально-методичний посібник. – Київ. – 2002. – 93с. 15
3. Біда В.І., Дорошенко О.М., Леоненко П.В. та ін. Ортопедична стоматологія: тестові завдання. Навчальний посібник. – Макарів «КЖД «Софія», 2015. – 270 с.
4. Біда В.І., Клочан С.М. Заміщення дефектів зубних рядів сучасними конструкціями знімних протезів. – Львів, 2009. – 152с.
5. Годована О.І. Захворювання пародонту (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз). Навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів післядипломної освіти. - Львів–Тернопіль:Джура,2009. – 200 с.
6. Дворник В.М. Особливості визначення висоти центральної оклюзії у хворих із прикусом, що знижується/ В.М. Дворник // Український стоматологічний альманах. – 2006. – № 1. – С.28-31.
7. Заболотний Т.Д. Генералізований пародонтит / Т.Д. Заболотний, А.В. Борисенко, А.В. Марков, І.В. Шилівський // Львів: ГалДент -2011.- 240с.
8. Заболотний Т.Д. Запальні захворювання пародонту / Т.Д. Заболотний, А.В. Борисенко, Т.І. Пупін //- Львів: ГалДент -2013.-240с.
9. Король М.Д. Цементи для фіксації незнімних протезів: Навч. посіб./ М.Д.Король, О.Д.Оджубейська. – В.: Нова книга, 2006. – 96с.
10. Мороз К.А. Карієс і некарієзні ураження твердих тканин зубів. Навчальний посібник для лікарів-інтернів за фахом «Стоматологія»

для вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації з грифом МОіН України (лист №1/11- 486 від 04.02.2010 р.)

11. Павленко О.В., Касіяничук М.В. Застосування нових технологій профілактики атрофії альвеолярного паростка / О.В. Павленко, М.В. Касіяничук // Дентальные технологии. – 2007. – № 3-4 (34-35). – С. 79-81.
12. Приватна стоматологічна практика: Юридичні, економічні, фінансові, облікові та соціальні аспекти в стоматології / О.В. Павленко, П.М. Скрипников, Д.Р. Шиленко та ін. – К.: Червона Рута-Турс, 2009. – 377с.
13. Рожко М.М., Михайленко Т.М., Онищенко В.С. Довідник з ортопедичної стоматології / М.М. Рожко, Т.М. Михайленко, В.С.Онищенко . – К.: "Книга плюс". – 2004. – 291с.
14. Українсько-англійський ілюстрований медичний словник Дорланда. (Переклад 30-го, американського видання). – У двох томах. – Львів: Наутілус. – 2007. – 2272 с.
15. Українсько-англійський медичний словник Дорланда. – Львів, Наутілус. – 2 т. –2006
16. Шинчуковський І.А. Показання, клінічні особливості заміщення дефектів коронок бокових зубів вкладками та технологія їх виготовлення: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд.мед.наук: 14.01.22 – Стоматологія / І.А. Шинчуковський. –Нац.мед.ун-т ім. О.О. Богомольця. – К., 2006. – 20с. Albandar J. M. Epidemiology and risk factors of periodontal diseases / J. M. Albandar // Dent. Clin. North Am. – 2005. – Vol. 49, № 3. – P. 517-532.
17. Albandar J.M., Susin C., Hughes F.J. Manifestations of systemic diseases and conditions that affect the periodontal attachment apparatus: case definitions and diagnostic considerations / J.M. Albandar, C. Susin, F. J. Hughes // J. Clin. Periodontol. – 2018. – Vol.45 (Suppl 20). – P. 171-189.
18. Biloklytska G.F., Godovana O.I. Role of endo-periodontal syndrome in prognosis of results of generalized periodontitis surgical treatment // Stomatologia Współczesna. - 2013. - Vol.20. - №6. - P. 8-16.
19. Biloklytska G.F., Hodovana O.I., Martovlos A.I, Klyuchivska O.Yu., Godovanyi O.V., Stoika R.S. Evaluation of effectiveness of complex treatment for generalized periodontitis in the presence of systemic osteopenia with medications containing glycosaminoglicans //Stomatologia Współczesna. - 2016. - Vol.23. - №2. - P. 8-17.
20. Darveau R. P. Porphyromonas gingivalis neutrophil manipulation: risk factor for periodontitis? / R. P. Darveau // Trends Microbiol. – 2014. – Vol. 22, № 8. – P. 428-429.
21. Hajishengallis G. Immunomicrobial pathogenesis of periodontitis: keystones, pathobionts, and host response / G. Hajishengallis // Trends Immunol. – 2014. – Vol. 35, №1. – P. 3-11.

22. Hajishengallis G. Novel inflammatory pathways in periodontitis / G. Hajishengallis, S. E. Sahingur // Adv. Dent. Res. – 2014. – Vol.26, №1. – P. 23-29.
23. Lampert M.L. Application and Evaluation of an Instrument for the Documentation of Clinical Pharmaceutical Interventions / M.L. Lampert // Postgraduate Education in Hospital Pharmacy FPH. Diploma Thesis. Basel, 2007. – 42 p.
24. Maguire M.E. Drug information services in four European countries – Czech and Slovak Federative Republic, the former Democratic Republic of Germany, Hungary and Poland. / M.E. Maguire, P.F. D’Arcy // Int Pharm J. – 1994. – №8. – P. 71-74.